

MIHAIL ANDRICU

(r. 1894. XII. 22.)

December 22-én töltötte 75. évét. Bukarest szülötte s a fővárosi zeneakadémia neveltje. Kiriacnál, Castaldínál szerzett zenei ismereteit francia földön egészíti ki Vincent d'Indy és Gabriel Fauré hallgatójaként. Visszatérve külföldi tanulmányújáról a bukaresti zeneakadémián tanít kamarazenét két és fél évtizeden át, majd pedig zeneszerzést, egy évtizeden keresztül.

Zeneszerzői munkássága lényegében két területet ölel fel: a szimfonikus és a kamarazenét. Két évtizednyi távollággal kísérli meg a balett birodalmában is teret hódítani (Titok, 1932; Az üstökös, Eminescu nyomán, 1951).

Kamarazenéjében a legkülönbözőbb összeállítású együttesekkel találkozunk, a hagyományos kombinációk mellett (vonósnégyes, hegedű-zongora, stb.). Vonóskvintett mellé például zongorát állít be (op. 4, 27). Máskor fúvóskvintett mellé illeszti be ugyanazt a hangszert (op. 20). Néha tisztán a fúvósokat szólaltatja meg színesen (Trió fuvolára, klarinétre és fagottra, Fúvóskvintett, Fúvósszekstett), vagy pedig több vonóshangszert csoportosít fúvósokkal (Oktett). Kamarazene műveiben kedvelt kerete a szonátáé s csak ritkábban jelentkezik más műfajjal, szvitvel, novellettel, vagy pedig dalszöveggel, a zongorára írt miniatűrdarabokban.

Szimfonikus zenével indul zeneszerzői munkássága, később szerencsésen változtatja egymást a két főterület. A

húszas évek elején írt Szimfonikus poémája zongorára és zenekarra, Szimfonikus szvitje meghozza számára kétszer is az Enescu-díjat. E művek annak a kettősségnek megvalósítására irányuló szándékról tanúskodnak, amely már tanulmányi éveiben kialakul: nemzeti jelleget adni stílusának, miközben hasznosítja a francia zene hagyományait. Soron következő munkájának (Három szimfonikus kép) a Bartók-gyűjtötte bihari román népdalokból választ tematikus anyagot. A feldolgozásban a klasszikus-romantikus hagyományok érvényesülése érezhető.

Néhány kisebb igényű zenekari alkotás mellett (szvittek, Három capriccio), a szimfonietta, versenymű és szimfónia képviseli legmagasabb szinten zenekari műveit. Kamaraszimfóniájában (op. 5) a klasszikus hagyományokon túl mindössze a zongora beállításával lépik túl. Első szimfóniájától a kilencedikig egyre felfelé ívelő utat tesz meg. E műveiben általában a meditációra való hajlam, nyugodt derű, kiegyensúlyozott életszemlélet jut kifejezésre s csak ritkán érzünk fájdalmasabb hangsúlyokat, sötétebb színeket.

Hegedűversenyében (op. 93, 1960), Csellóra és zenekarra írt versenyművében (op. 94, 1961) a nagyobb keretek kitöltésére vállalkozik, líraibb jellegű, szembetűnően hosszúlélegzetű dallamívekkel, színesebb harmóniákkal.

Zenei nyelvezetében a diatonikus és kromatikus elem egyaránt fontos szerepet kap s kromatikája népi forrásokra vezethető vissza. Ez az elem mindig ha monikus keretbe illeszkedik be elsősorban. Dallamépítkezésében kedveli az akkordkibontást, — egészen nyíltan, vagy helyenként finoman álcázva. Késői alkotásaiban egyre növekvő funkciót biztosít az ellentétnek, főleg a kidolgozási részekben, de az is előfordul, hogy kimondottan az ellentét világában gyökeredző tételt illeszt be (például a Harmadik és Hatodik szimfóniában). Arra is találunk példát művészetében, hogy az ellentét elemei a homofonvonalakkal kiegyensúlyozottan társulva válnak alkalmassá mondani-valójának tolmácsolására, mint például a Kilencedik szimfóniájában. Általában kevés motívumra építi fel műveit s a szimmetria megvalósítására törekszik.

Andricu művészetében nem találjuk meg a nagy méretekre való törekvést, a festőien leíró jelleg kidomborítását, a programszerűség kihangsúlyozását, mint egyik-másik kortársánál, — amint erre Zeno Vancea rámutat. Ezzel szemben viszont tudatosan kiépített egyéni zenei nyelven fejezi ki magát, gondosan hasznosítva korunk zenei vívmányait, — néha erőteljesebb intellektuális vonásokkal. Szabadunk első évtizedeinek erős idegen áramlatai ellenére meg tudta őrizni a népzenevel való kapcsolatát s ebben a szellemben nevelte hosszú évtizedeken át a rábízott fiatal zeneszerzőjelöltek nemzedékeit.

BENKŐ ANDRÁS